

si amplius hoc ex contempta fecerit, ejiciatur de matricula, et alius qui verbum Dei vult audire mittatur in loco ipsius. Et constituimus eis ut in elemosyna nostra, vel successorum nostrorum, de dono accipiant omni tempore, quando ad illam lectionem audiendam venerint, singuli singulos panes, et portionem de lardo illa una vice, illa alia vice portionem de formatico, per totum annum sic faciant, ut diximus, qui ibidem de ipsis matriculariis venerint; et in Quadragesima duas vices accipiant vinum cum pane inter quatuor sextarium unum. In Cœna Domini accipiant vinum cum pane supradicta mensura, et portionem de lardo, et formatico. Et consideravimus quod octo modia de pane octo ad unam quamque vicem ad hoc habeat; et illa vice quando lardum debent accipere, accipiant baccones sex, et quando formaticum accipiant in unaquaque vice pensa

A una. Hoc colligit de frumento per annum modia ce de illo frumento sit, qui de Warmaciense venit, et accipiat illud quando exinde venit. De lardo baccones LX accipiat ipsi-Kal. Januar., de formatico pensas XII accipiat ipsa missa sancti Martini. De vino modia XXIV accipiat ipsa missa sancti Martini. Et hoc totum accipiat archidiaconus, vel primicerius, et videant quod hoc sic dispensent, qualiter Deo placeat, et constitutum habemus. Et merces nostra, vel successorum nostrorum, vel qui hoc faciunt exinde decrescat *, et ad ligna comparandum, unde ipsum panem faciant, donet episcopus de denariis uncias duas et dimidiam Kal. Maias. Et si aliquid superaverit de hoc, quod superius diximus, aliis pauperibus, cui necesse est, archiepiscopus, vel primicerius, aut cui jusserint, tribuat.

* Forte, exinde crescat.

SANCTI CHRODEGANI

METENSIS EPISCOPI

DIPLOMA PRO FUNDATIONE GORZIENSIS

MONASTERII.

(Brequigny. Diplom. tom. II nov. ed.)

In nomine Patris, et Filii, Spiritus sancti, amen. Ego Chrodegangus, ac si indignus, si non opere vel nomine, gratia Dei episcopus, una cum comite et voluntate illustri viri Pippini, majoris domus, senioris nostri, et cum consensu omnium parium nostrorum abbatum, presbyterorum, diaconorum, subdiaconorum, seu hominum sancti Stephani ecclesie Metensis, vel illorum laicorum honorum, qui ibidem in servitio sancti Stephani esse videntur, cogitavi, casu humane fragilitatis, qualiter peccata nostra, donante Domino, possimus abluere, et ad æterna gaudia pervenire. Ideirco donamus de rebus sancti Stephani ad illam basilicam sancti Petri et sancti Stephani, vel cæterorum sanctorum, quam a novo ædificavimus, in fine Haldiniaca, in pago Scarponinse, ubi Gorzia consurgit, et ad ipsam cellam, quam ibidem construximus, et ad opus servorum Dei habitantium ibidem, per hoc testamentum, unde illi monachi vel pauperes ibidem victum et vestitum vel aliam consolationem possint habere; hoc est quicquid in fine Haldiniaca, ubi ipsam basilicam sancti Petri ædificavimus, quicquid comparavimus aut ad nos per venditionem, donationem, commutationem advenit, et quicquid de ipsa sine Haldiniaca, in unaquaque parte, levas duas comparavimus, aut nobis traditum vel commutatum fuit, vel in antea ibidem comparatum aut, de quolibet ingenio, legibus ad nos pervenit. Hoc ad ipsam cellam jam dictam

C per hoc testamentum, pro mercedis nostri augmento, et quicquid in ipso sine Haldiniaca casa sancti Stephani ibidem habuit ad ipsam basilicam, vel ad illam cellam sancti Petri proficiat in augmentis. Donamus etiam in ipso pago Scarponinse, in loco nuncupato Sturone, quicquid Rigoaldus ad partem sancti Stephani per suarum strumentum cartarum delegavit, cum illa basilica que est in honore sancti Pauli constructa, vel quicquid ad hoc aspicit in Godolinavilla et Bodelocurto, vel in fine Haldiniaca et in fine Baudiciaca, vel in fine Aconiaca, vel quicquid in ipsas fines Rigoaldus et germanus suus Gontrannus ad partem sancti Stephani, per illorum strumenta, delegaverunt, et quicquid Bavo in Tantalino villa, per suum strumentum, ad casam sancti Stephani delegavit. Donamus etiam, in pago Scarponinse, in villa Buesarias, quod casa sancti Stephani legibus ibidem habere videtur, vel in illas fines, sicut jam dictum est, quod boni homines, per illorum strumenta, ad casam sancti Stephani delegaverunt. Donamus etiam in ipso pago Scarponinse villam sancti Stephani, cujus vocabulum est Puina, cum mansis, curtillis, ortillis, domibus, ædificiis, terris, campis, pratis, vineis, silvis, cultis et incultis, aquis, squarumve decursibus, mancipiis, litis, alcolabus vel epistolariis, pecuniis utriusque generis sexus, mobilibus vel immobilibus, vel quicquid ibidem per venditionem, donationem, commutationem, pervenit ad ipsam casam sancti

Petri vel ad ipsam cellam cum Dei adiutorio proficiat in augmentis. Donamus ad Novum Sartum medietatem de illa silva ubi illi fratres vel illorum homines ad ipsam casam sancti Petri madramen possint facere. Donamus etiam illas res sancti Remigii, cum ipsa basilica in Sigeio constructa, vel quicquid ad hoc aspicit, vel quod usque nunc Adventius per beneficium tenuit sancti Stephani. Donamus etiam in ipso Sigeio vineas quatuor cum vinitoribus et illorum mulieres et illorum mansos et illorum sortes. Hæc sunt nomina eorum : Harduinus vinitor, uxor sua epistolaria, Erlofridus vinitor, uxor sua Raganlindis, Erlulfus vinitor, uxor epistolaria, Wandelbertus vinitor, uxor sua epistolaria. In ipsa villa donamus ancillas his nominibus : Amelbergane ancilla, Rigobertane ancilla, Eminane ancilla et illam decimam de illis vineis dominicatis, tam de vino quam de annona, aut aliunde. Donamus etiam ad Castellum vineas tres cum vinitoribus et illorum uxores et illorum mantos vel illorum sortes ; hæc sunt nomina eorum : Adelfridus vinitor, uxor sua ancilla nomine Gaudia, Anglfridus vinitor cum uxore sua, item Adelfridus cum uxore sua Wandelbergane ancilla et germana ancilla. Donamus etiam ad Gaudiacum illud oratorium quod est in honore sancti Andreae constructum, vel quicquid ad hoc pertinet, vel quod Teudonius per beneficium sancti Stephani ibidem tenuit. Donamus etiam ad Cuberacum illam basilicam quæ est in honore sancti Martini constructa, quod Candidianus cancellarius per beneficium tenuit, vel quicquid ad ipsam basilicam aspicit, ad ipsam casam sancti Petri et ad illos fratres vel monachos proficiat in augmentis, et illa decima de Prunido, de annona, de feno, de vaccis, de porcis, de vervecibus, vel de iumentis, vel aliunde ad ipsam casam jam dictam proficiat in augmentis. Donamus etiam decimam de Miliriaco, de illo vine quod ibidem annis singulis collectum erit. Donamus etiam supra Musellam villam Cluserado cum illo villacerlo qui dicitur Riviniacus, cum mansis, curtulis, ortulis, domibus, ædificiis, terris, campis, pratis, vineis, silvis, cultis et incultis, aquis, aquarumve discursibus, mancipiis, litis, accotabus, epistolariis, pecuniis utriusque generis sexus, mobilibus et immobilibus, vel quicquid in ipsa villa casa sancti Stephani habere videtur, ad ipsam casam sancti Petri vel ad ipsam cellam, sicut superius dictum est, ad ipsos monachos, vel ad ipsos fratres proficiat in augmentis. Donamus etiam illam decimam de illo vine de Bredraculo totam annis singulis. Hæc omnia superius intimata ad ipsam Gorziam vel ad illos monachos, et pauperes ibidem elemosynam sperantes, omni tempore proficiant in augmentum. Si quis vero, ex successoribus vel fratribus meis predicti cleri Metensis, seu quælibet persona, contra hujus testamenti mei paginam venire temptaverit, aut aliquid exinde facere voluerit, absque mea voluntate, minere conatus fuerit, aut devotionem meam in omnibus adimplere voluerit, vel sacramenta supra intimata observare contempserit ; dum maledicere quemquam nolo, nihilominus noverit se in tremendum diem iudicii ante tribunal Christi mecum ex hoc causaturum ; et, ut omni tempore hæc paginola testamenti nostri maneat inconvulsa, manu propria eam roboravi, et fratribus nostris vel reliquis bonis hominibus, qui consentientes fuerunt, affirmandum rogavi. Actum apud Andernacum in palatio publico. Anno ab Incarnatione Domini MCCXLV, indictione XIII, epacta XIII, concurrente IIII, anno VI Childerici regis, XX die mensis Maii. Sigillum illustri viri Pipini majoris-domus.

CONFIRMATIO PRIVILEGII PRÆCEDENTIS.

Poterat æquo jure Sirmondus noster Compendiense illud, sive decretum voces, sive concilium, revocare ad annum 756 proxime præcedentem, atque ad præsentem 757, cum certissimis atque extra omnem controversiam positis constat iudicis synodum fuisse in Compendio palatio anno 756 celebratam. Fidem omni exceptione majorem facit diploma Chronologi Metensis antistitis, eo loci firmatum subscriptionibus episcoporum in confirmationem privilegii Gorziensis abbatiæ ab eo fundatæ. Illud debetis, lector, humanitati R. P. Alexandri Wilthemii societatis nostræ viri eruditissimi, qui ad me, ante aliquot annos, Luciliburgo misit, cum diplomate foundationis nobilissimæ Prumiensis Sancti Salvatoris abbatiæ concessæ die 13 Aug., anno 11 regnante eodem Pippino gloriosissimo rege, aliisque quam plurimis. P. LABBE.

In Dei nomine Chrodegangus, ac si peccator, Metensis urbis episcopus, dum in voluminibus divinarum seriem Scripturarum juxta possibilitatem ex mediocritate mei sensus, attonitis auribus, et sedula consideratione, inspicerem quid Dei Filius diceret,

audiens : *Date et dabitur vobis (Luc. vi), et alibi : Date elemosynam, et ecce omnia munda fiunt vobis (Luc. xi) : idcirco cœpi mæstus conquirere quid pro animæ remedio, quid pro abluendis ponderibus peccatorum facerem, vel in quibus imitarer exempla priscorum Patrum, episcoporum meorum antecessorum in operibus, quibus credimus Deo placuisse ; hinc per Dei adiutorium una cum comite et voluntate domini nostri piissimi ac gloriosissimi regis Pippini Francorum, atque consensu fratrum nostrorum canonicorum, spiritualium et Deum timentium laicorum fidelium sancti Stephani, ædificavi monasterium in loco qui dicitur Gorzia, in pago Scarponinse, in honorem beatissimorum apostolorum Petri et Pauli, nec non et sancti Stephani seu et cæterorum sanctorum, et fundans atque dotans ipsum monasterium de rebus et terris quæ propter venditiones a commutationes, mihi legibus obvenerant, ea*

* Forte, et commutationes. HARU.